

TARA NOASTRA
FOAIA POPORALĂ A
„ASOCIATIUNII“

REDACTOR:

OCTAVIAN COEA.

CUPRINSUL:

	Pag.
Octavian Goga: Nu mai vrem umilință!	23
Ioan Lupaș: Școala noastră	26
V. Cioflec: Tinerilor	30
Unchiașul: Slujbe sătești	32
Săteanul: Ce să nu facem?	34
Chipurile noastre	36
Știri	36
Chipuri: „V. Alexandri“ și „La pășune“ de N. Grigorescu.	

Cetitorilor.

Pe toți, cărora le ajunge în mîni această foaie îi rugăm să o cetească și dacă o socot de potrivită trebuințelor țărănimii să o răspîndească între oamenii noștri dela sate.

Foaia apare săptămînal și o vor primi cetitorii Duminecă.

Abonamentul e pe an 4 cor.

Pe jumătate de an 2 „

Pe trei luni 1 „

Banii să se trimită la Administrația revistei „Țara noastră“. Sibiu — Nagyszeben. Asociațiune.

Toți cărturarii noștri, mai ales cel în atingere apropiată cu țărănimia — preoții și învățătorii — sînt rugați a trimite acestel reviste, articole și știri cari sînt în legătură cu trebile țărănimii. Indesebî primim bucuros articole cu povește economice, — precum și snoave, poezii populare etc. Scriitorii articolelor sînt rugați a se folosi de un grai înțeles de popor, ca să nu fim siliți a supune schimbării în redacție articolele.

Pentru articolele bune dăm și o cuvenită răsplată bănească.

TARA NOASTRĂ

Revista populară

a „Asociațiunii pentru literatura rom. și cultura poporului rom.”

Abonamentul: Pe un an 4 cor. Pe o jumătate de an 2 „ Pe trei luni 1 „ Pentru România . . . 6 Lei	REDACTOR: OCTAVIAN GOGA.	Redacția și administrația: Sibiu (Nagyszeben) Str. morii, 6.

NU MAI VREM UMILINȚA.

Deunăzi am văzut cele ce spun aici, — o pildă din cele multe, un ciob numai din oglinda în care se văd pe dea'ntregul păcatele noastre.

Treceam pe-o uliță a Sibiiului grăbit către casă, îndemnat la grabă de gerul ascuțit al unei zi de Decembrie. La un colț de uliță m'am oprit, căci ce vedeam mi-a deșteptat luarea aminte și m'a pus pe gânduri...

Ce-am văzut ai crede că nu-i lucru mare... Uite ce era: Un țăran de-al nostru, bine înțolit din cutare sat de pe la poala munților, se vedea a fi om harnic, nu cel din urmă în satul lui, sta de câteva minute cu căciula în mână înaintea unui amărit de sas îmbrăcat nemțește, cu nădragii rupți și cu fața ca pământul...

Avea românul de făcut vre-o cale pe semne, la vre-o judecătorie ori la vre-un avocat și-l ruga pe sas să-l îndrepte... Îl vedeam cum învîrtia căciula între degete și se sfia la vorbă și-și îndulcea graiul cam a ple-căciune:

«Avem o rugare domnule»...

Era destul să arunci odată în treacăt ochii la acești doi oameni, să faci asemănare așa 'ntr'o clipă: o greblă de om acru, învâlit în niște haine șterse și un țăran de-al nostru cu fața rumenă de sănătate, cu ochii senini,

cu cămașa albă, căruia îi pasc la munte vre-o trei sute de oi...

Îți trăgeai seama într'o clipă că nu cel cu ghetele scâlciate e *domnu'* și că zău mai degrabă i se potrivește această vorbă celui cu căciula între degete...

Dar așa e bietul nostru țaran român: *umilit*...

Cînd i-am zis să-și așeze căciula pe cap, c'o mișcare neîndemănatecă m'a ascultat, poate fiindcă-i era prea frig, orî poate fiindcă mă credea pe mine mai domn ca pe sasul, — dar zîmbea atît de îndoielnic și oarecum bănuitor cînd i-am zis: Bade, nu ți-e oare-cum să stai cu căciula în mîină înainte la tot tras-împinsul? Doar' Dumneata ai fi mai domn ca ăsta, orî ce păcatele?...

În drumul meu cătră casă m'a urmărit și mai tîrziu și încă multă vreme această icoană urîtă... Mi-a scormonit aducerile aminte ale copilăriei petrecute la țară, mi-a trezit toate poveștile bătrînești auzite odată, în care se spuneau despre bătăile pe cari le îndurau țaranii de pe Tîrnave dela lefegii «curților domnești». Și mi-au adus în minte din nou multe întîmplări văzute pe-atunci. Îmi vine în minte din nou o ploaie de pilde amare cari dovedesc această slăbiciune urîtă a acestui neam de oameni... Spuneau ce minuni puteau să facă hainele nemțești, cum în cutare sat doi inși au mers din casă în casă, dela un capăt la altul și-au adunat banii de dare dela oamenii, cari se supuneau și se plecau și se rugau fiindcă cei doi pungași erau în nădragi... Și mi-aduc aminte cum într'o cancelarie de notar, unde sta la masă un biet de scriitorăș rebegit, care de bună seamă de multe-orî rodea cotorul peniței de flămînd ce era, cînd intrau țaranii își lăsau cu toții pălăriile lingă prag și așteptau să le vie rîndul să-i întrebe — cu mai multă smerenie ca înaintea sfîntului Niculaie din Miralichia, la biserică... Și-i ziceau rebegitului «domnișorule», și dacă avea mustață mare,

orî avea ochelari, orî se încrunta, îi mai ziceau și «Măria ta»... Și veneau ei să plătească din banii lor și cel cu peana după ureche se hrănea din săul lor... Tot așa stă treaba și cu vorba asta: «Măria ta». Odinioară era vorbă aleasă care însemna cea mai înaltă cinste, pornită din o cuviință fără greșuri, care se zicea în țara românească, numai domnului țării, iar' la noi era «Măria sa» vlădicul... Cu vremea însă a ajuns și vorba asta ca un ban rău fără preț care s'a trecut prin atîtea mîni, s'a tocit și s'a șters... Așa s'a tocit și s'a ieftinit și vorba asta astăzi, cînd țaranul nostru zice «Măria ta» și strajameșterului de jandarmi și altor slugoi de seama lui. . .

Să ne tragem seama, că pentru multe din nevoile noastre — noi sîntem vinovații... Pentru obrăznicia multor nădrăgari nemernici, cari se burzuluiesc și fac pe grozavii înaintea țaranilor nepricepuți și pentru înjurăturile pîti-găiate ale jidovașilor din cîntelăriile multe ale acestei țări — care de multe-orî îți vine să crezi că-i o cîntelarie mare — poartă vina acei români țarani cari se umilesc înaintea lor și acei cărturarî ai noștri cari dau povață țaranului să se plece și să se facă tot mai mic în fața hainelor nerîtești.

Să ne dăm seama, că una e a *ști de omenie* și alta a *te umili*. Noi cerem țaranului nostru să fie cuviincios, dar îi cerem să nu fie umilit.

Să ne deslegăm odată pentru totdeauna de nenorocita mîngăiere cu care căutăm să împăcăm suferințele și pornirile răzvrătirii noastre de-o clipă. Ne zicem că sîntem *popor de pace și rînduială bună*. Ne fălim cu asta și ne făurim o laudă din aceste adevăruri amare, pe cînd ar fi să ne roșască obrazul de rușine și să simțim cum ni se strîng pumnii la auzul acestor vorbe, căci sub smalțul lor e ascunsă cea mai neagră hulă.

Cînd sărăcii de scriitorai înjură țaraniî noștri, cînd cîte-un pristav «domnesc» dă ghionturi și palme din

bun senin, oamenii noștri chinuți și bătuți înghit un nod amar în gât, se dau tînguindu-se la o parte și își dospesc amarul acolo în suflet — fiindcă sînt umiliți. Nu e acesta un popor iubitor de pace și de bună rînduială, ci sînt oameni cu sufletele ingenunchiate de umilință din cari a murit mîndria.

Noi vrem bărbăție, vrem mîndrie în poporul nostru. Vrem să-și deie seama toți acei țărani cari trăiesc din munca petecukii lor de pămînt, că pe umerii lor zac stîlpii acestei țări și dacă se clatină umerii se clatină și stîlpii. Să știe, că acea blăstămată cărticică de dare de după șerparul lor, nu e legămînt pentru slujit ci e zapisul care cheazăși este omului dreptul de-a trăi și-a însemna ceva în această țară.

Țărani! E adevăr vechi că pe temeiul umilinții nu se poate zidi viitorul unui neam și de aceea vremea de astăzi cu îndrumările și cu nădejțile ei mai adauge o poruncă la cele zece din tablele legii.

— Porunca asta e:

Nu fi umilit!

Octavian Goga.

ȘCOALA NOASTRĂ.

A patra și a cincia zi de Crăciun s'a ținut în «Casa Națională» din Sibiu o frumoasă adunare românească. Ca la 100 de dascăli români, din întreagă mitropolia, s'au întrunit aci la sfat, ca să arate, cari sînt neajunsurile și scăderile școalelor noastre și ce fel de mijloace s'ar putea găsi pentru îndreptarea acestora.

Școala e la toate neamurile și în toate țările așa, dupăcum o face vrednicia dascălilor. Așa trebuie deci să fie și la noi, căci dascălul e sufletul școlii și dacă socotim, că prin școală se pune temeiul vieții sufletești a rîndurilor de oameni, ce vor urma după noi, va fi ușor să înțelegem, cit de însemnată este munca și strădania dascălilor români pentru viitorul neamului nostru.

Dintre toate tagmele de oameni cu carte și dintre toate breslele de maistori, muncitori cu brațele sau cu mintea, tocmai dascălii au de săvîrșit munca cea mai grea. Și a lor e răspunderea cea mai mare.

Ei trebuie să se trudească să ridice de pe mintea copiilor nevîrstnici perdeaua întunecoasă a neștiinței, să le lumineze cugetul, înzestrîndu-i cu tot felul de cunoștințe, cari toate sînt foarte de lipsă în lupta vieții, și să le sădească în suflet pornirea spre năravuri bune.... Dascălii noștri își dau toată silința să facă din tinerele mlădițe, încredințate înțelepciunii lor, oameni de omenie, harnici, cu frica lui Dumnezeu și mai presus de toate: Români vrednici și de ispravă, așezînd din pruncie în sufletul lor fraged *sămînța cea bună a iubirii de neam și de lege.*

Dacă neamul nostru întreg este astăzi pornit pe cărări prielnice și cuprins de dorul înaintării în cultură și bunăstare, îm-

Vasile Alexandri.

prejurarea aceasta trebuie să o mulțămim înainte de toate stăruințelor necontenite și muncii jertfitoare a dascălilor români, mari și mici, pe cari ni i-a dăruit până acum Dumnezeuul părinților noștri.

Prin zelul acestora ni s'a deschis ochii, s'a sădit în sufletul nostru rîvna cea înțeptoare la fapte și am fost porniți pe calea luminii.

Strădania lor era nespuse de mare. Iar dacă isprava a rămas mai mică, n'a fost vina lor și nici a noastră întru toate, ci în partea cea mai mare a împrejurărilor grele, cari ne-au ținut

veacuri întregi legați de glie și toate ușile școlilor le-au fost ferecate cu multe lăcate pentru fiii neamului nostru, ca ei să nu poată străbate la izvorul luminii, ci să rămână în veci gîrboviți pe coarneau plugului și dosădiți prin poienile dealurilor sterpe.

*

Abia a trecut o jumătate de veac, de cînd s'au deschis și pentru părinții noștri izvoarele luminii, de cînd au început și satele românești, bîntuite de atîta întunerec al veacurilor, să-și ridice și ele rînd pe rînd cîte o mică buchernață, cîte o școală amărită, unde se adăpostiau în vreme de iarnă, — cînd nu era de lucru pe ogoare — copiii cei doritori de carte. Firește, că școalele aceste erau slăbuțe și dascălii lor așisderea, căci n'aveau alte cunoștințe, decît acele, pe cari le putea da strana din biserică ori slova ceaslovului și cetania cazaniei cu pilduirile ei vechi.

Și cu toate aceste scăderi, în scurtă vreme, s'au văzut ridicîndu-se din satele noastre atîția și atîția oameni învățați, cari la rîndul lor n'au întîrziat de a-și pune în lucrare învățătura întregă și toate puterile, ca să ridice la o stare mai bună satul și neamul, din care au ieșit.

Iată deci, cît de repede se ivesc foloasele, pe cari le poate aduce școala, adecă dascălul, care dă școalei viață.

Astăzi în toate satele românești din această țară sînt peste *trei mii de școale populare*, cari sînt toate ale noastre, adecă bisericile românești se îngrijesc de ele și de trebuințele lor.

Dascălii din aceste școli sînt astăzi cu mult mai bine pregătiți, decît înaintașii lor de-acum 20—30, și chiar decît cei de acum *10 ani!* Pe atunci dascălului nostru dela sate nu i-se cereau atîtea atestate ca astăzi. Dacă știa puțină cîntare: «Doamnă strigat-am» și vr'o priceasnă ori cheruvicu, și dacă pricepea cît de puțin taina bucoavnei, nu-l mai lua nime la alte examene, care sînt ispitiri foarte grele din toate adîncurile învățăturilor.

Astăzi însă lucrurile s'au schimbat cu totul. Un dascăl al nostru de azi trebuie să învețe *11* ori chiar *12* și *13* ani și, după ce a isprăvit toți anii aceștia de trudă grea, să stea un an *dascăl de probă* în vre-un sat, apoi să se înfățișeze înaintea unei *comisii* de profesori prea învățați, în fruntea cărora stă și un comisar dela consistor și unul dela împărăție, cari toți la oaltă, o săptămînă întregă, atîta îl sulesc și-l chinuesc pe bietul dascăl cu întrebări de tot soiul, până nu mai știe de el.

*

Vedeți, oameni buni, cu cîtă osteneală se cîștigă astăzi dreptul de a fi învățator!

După-ce ajunge apoi dascăl într'un sat, — oh, Doamne, cîte greutate și năcazurî il așteaptă aci? În cele mai multe locuri, școala e rea, ferestrele sparte, ușile crepate, iarna iasă fum ori n'are lemne de loc (dacă nu-î duc copilașii cîte un surcell), iar după-ce se desprimăvărează, nu-și mai poate aduna de pe

brează nici-odată întregă ceata sa de slovenitori. — Astea sînt neajunsurile din școală!

Carî îi vin din afară de școală, sînt și mai mari, fiindcă toți se amestecă în treburile lui și cei chemați și cei nechemăți, toți ar vrea să-i poruncească, deși puțini se pricep în afaceri de școală. Și greutatea cea mai mare e, că n'are din ce trăi.

*

Leafa de dascăl e atît de neînsemnată, încît nici un om singur nu se poate hrăni din ea, necum un om cu casă și cu copii. Și cîte nu se cer dela un dascăl? Trebuie să fie totdeauna printre fruntașii satului. Cînd e vorba de o adunare, de o sfătuire, lui nu-i este iertat să lipsiască. Dacă se face vre-o colectă de bani pentru o biserică ori pentru vre-un om nenorocit, el trebuie să-și deschidă punga, fără zăbavă. Iar dacă l-a rînduit Dzeu și cu copii (și se știe, că la casa omului sărac darul acesta totdeauna sosește mai cu îmbelșugare, decît la cei bogați) trebuie să-și crească cum se cade: nu-i poate trimite îndărăpt iar la plug, pentru că datorința ori-cărui părinte e, să facă din copilul său ceva mai bun și de un rang mai înalt, decum a fost el.

Alte izvoare de venit dascălul nu poate să aibă, fiind toată săptămîna în școală. Abia dacă sfința Duminecă îi rămîne pentru repaos. Pe unele sate nici chiar Dumineca nu i-se dă răgaz de hodină, căci trebuie să țină școală de repetiție, ori ceasuri de citări și altele.

Nu mai e ca odinioară, cînd dascălul plătit din lada satului ori a bisericii cu 50—60 de zloști, putea să-și vadă în dragă voie de negustoriile sale, căci nu era silit să ție atîta școală cu copiii, ca azi.

*

Astăzi însă legea nu iartă pe dascăli, să mai învîrtă și alte meserii. Ei trebuie să trăiască numai pentru școală și să-și jertfească toată truda vieții lor numai și numai pentru luminarea poporului!

Se cuvine deci, ca poporul să se îngrijească mai bine, ca pînă acum, de acești luminători ai săi! Să le dea pentru munca lor cea grea cel puțin atîta leafă, ca să aibă și ei din ce trăi — cinstit! Dintre cîți învățători sînt în țara asta, ai noștri sînt mai slab plătiți, decît toți. Trebuie să le ușurăm traiul, să le venim în ajutor cu toții, căci altfel școalele noastre toate vor ajunge în primejdie. Și atunci dascălii români nu vor mai fi în stare să dea copiilor noștri creșterea cea bună, întru frica lui Dzeu, întru cinstirea legii strămoșești și întru dragoste de neam și de limba românească.

Ci se vor împlini, spre nespusa pagubă a bisericii și neamului nostru, dureroasele cuvinte, pe cari le-a spus Mîntuitorul apostolilor săi, spre dreaptă luare aminte: «Voi sînteți sarea pămîntului, iară de se va împuți sarea, cu ce se va săra; mai mult nu va fi de treabă, fără numai să se lapede afară și să se calce de oameni». (Ev. Mateiu, Cap. 5. vers 13),

Deci pentru-ca să nu se strice sarea vieții noastre românești, trebuie să nu zăbovim, ci să ne străduim cu toții, oameni buni, a ridica școala noastră la o treaptă cât mai înaltă și a o feri de primejdia, ce o amenință. Aceasta nu se va putea altfel, decît dacă vom fi cu toții hotărîți să aducem jertfe bănești, pentru ca să asigurăm dascălilor noștri un traiu cinstit. Căci, după-cum am spus la început, numai vrednicia dascălilor poate să ridice școala noastră într'un rînd cu școalele vecinilor.

*

Iar dacă voim să avem dascăli vrednici, trebuie să-i plătim, cum se cade și cum cer trebuințele vremii, în care trăim. Și să nu credem, că asta o facem de dragul lor! Ci, pentru binele și în interesul copiilor și nepoților noștri nu ne este iertat a ne da înapoi dela jertfele, ce ni se cer.

Căci știe toată lumea, că popoarele, care n'au școală în limba lor, este vai și amar de ele, pe cînd poporul, care își are școala sa bună și temeinică, poate ajunge în scurtă vreme puternic, fericit, prețuit de străini și temut de dușmani.

Să ne dăm așadar toată silința, ca să ridicăm prin orice fel de jertfe școala noastră românească la înălțimea vremii, căci atunci vecinii nu ne vor mai putea întrece, nici dușmanii nu ne vor răpune.

Deci totul pentru școală!

I. Lușăș.

TINERILOR.

Rostul nostru este în mijlocul țărănimii. Ținta e una: adăpata de puterile vieții, pecetluită de jurămîntul ceasului din urmă. Sîntem născuți, am crescut cu ea, o purtăm fiecare în căldura singelui nostru. Ceî de alt pămînt cu noi nu ne cunosc și asta e țaria noastră. Noi între noi de multe-orî nu ne înțelegem și aici este prăpastia. Vrem o apropiere, o--neconținută atingere sufletească. Uneala hrănește mai mult ca pînea... Să avem porunca Domnului în minte, dar pașii trebuie să ni-i potrivim după mersul vremii. Izbînda deplină nu se mîlogește, nici nu se dă, — aceea se smulge. Visurile noastre nu se pot împlini de-o zi pe alta. Nu le vor vedea poate nici copiii noștri. Dar aceste soțoteli chiar acum nu se pot face... Înainte de toate trebuiește pregătirea. Noi *simțim* că nu sîntem gata. Dacă hotărîrile mari isbucnesc din împrejurări, bizuirea toată să n'o punem în noroc. Cu toții știm că o jumătate a cumpenei e în întunec și Dreptatea e de acea parte... Dar și în nevoile și treburile noastre, unde *ceilalți* nu-s amestecați, cumpăna cite-odată nu a stat dreaptă. Noi cerem o măsurătoare la lumina zilei... Și orî-cite

purtări urite.... vor fi mărturisite, date în vileag. Aci nu mai poate fi vorba de taine. Voim să se știe slăbiciunile și pe cei răi — dacă vor fi — să-î cunoaștem cu toții.

Bătrîni și-au făcut datoria și noi le cinștim și rîvna și ostenele lor. E rîndul nostru să ne spunem cuvîntul. Nu vom clătina încuietoarea credințelor. Sîntem supuși. Nu stricăm nimic... Dacă vom ști vorbi, vom fi ascultați.

Tot binele să-l facem cu adîncă încredere în puterea sloviî. Noi nu îndemnăm norodul la rîsmiriță... Nu pre-gătim furia poporului căci urgia lui ne înspăimîntă.

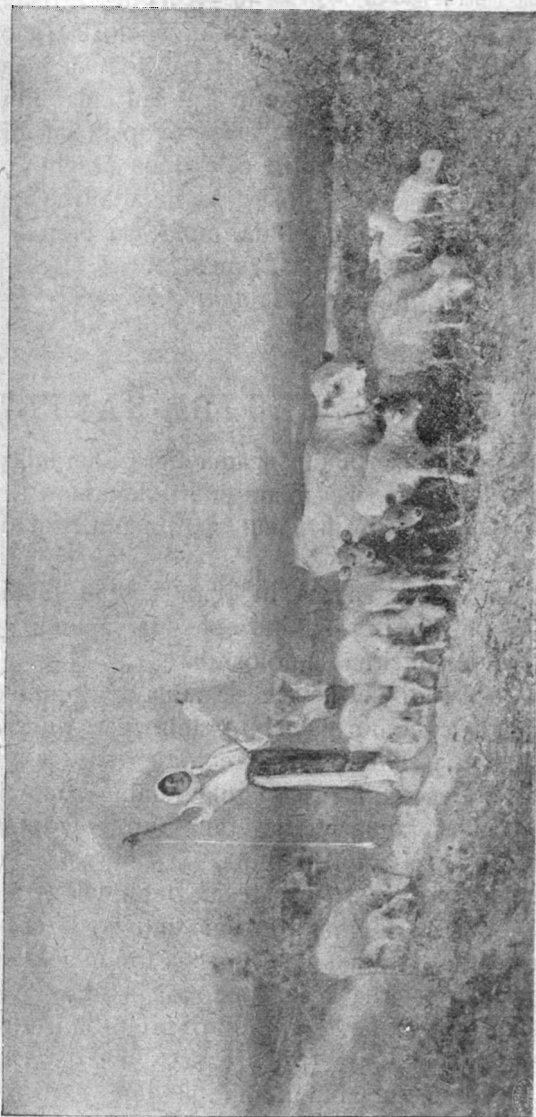
Vrem pacea.

În larma oamenilor cari ne-au legănat cu făgăduieli, cei cari vorbim încet nu ne putem înțelege. Să ne tragem mai la o parte, să stăm de vorbă la umbra copacilor....

— ... Te-ai întorsunchiule, însat?

întreb pe-un vecin din satul meu, care se băgase slugă departe.

— Nu mă loviam în vorbă cu lumea.... Mi-se făcuse dor să văz caprele pascănd prin aluniș...

„La pășune“ de N. Grigorescu.

Altădată agrădesc pe un unchiaș :

— Mănîncî pită goală, bade Stroe?

— Ba... domnișorul... cu lacrimi!

Maî de grabă aş putea sta de vorbă cu-un om mare, cu-un împărat decît cu un țaran de-al nostru năcăjit, slab, sărac... În fața lui mă simt rușinat și păcătos că n'am făcut nimic pentru el, că nu m'am străduit să-i iau cel puțin ceața după ochi...

Ce-am făcut noi cei procopsiți cu atîta duium de învățatură, cită purtăm între cele două urechi, culeasă de prin toate părțile, ca țaranul nostru să fie altfel? Să scriem pentru el. Poporul nostru se frămîntă, luptă; cu brațele întinse, îi curg sudoarele pe sfînta lui față, rabdă...

Să-i întărim nădejdea!

V. Cioflec.

SLUJBE SATEȘTI

Imbulzeala din seamă afară a țaranilor noștri maî de frunte spre diregătorii — o am ținut totdeauna de pornire nenorocoasă — pentrucă n'am văzut nici un om, eșit din primărie cu oarecare procopseală.

Cît ne va sta în putință vom căuta ca să povățuim pe țaranii noștri, să își îndrepte luarea aminte asupra altor ocupații și îndeletniciri maî folositoare.

De obicei cel ce s'a atins de domniile satești, rămîne molipsit de multe slăbiciuni, între cari nu este cea maî mică, îngîmfarea și pornirea spre traiu bun.

Cea dintîiu de regulă îi mîncă omenia la popor și îl face urgisit și neplăcut, iar traiul bun, cu domniî, la mulți le-a pus toiagul pribegiei în mîină, iar unora le-a deschis chiar și ușile cele zăvorîte și ferecate ale temnițelor.

În părțile maî binecuvîntate ale țarei noastre, unde poporul este maî luminat și știe prețui timpul cel scump, n'am băgat de seamă pornirea aceasta nebună — ci am văzut pe mulți scoțînd suta din șerpar, și dîndu-o pretorului, drept răsкупărare — și omul și-a văzut de treburi.

Este un anumit timp al vieții, care nu e iertat să îl peardă maî ales țaranii noștri, punînd trebile satului la cale.

Vîrsta dela 30—60 ani trebuie bine folosită, pentru a-și face stare și pentru a-și crește pruncii.

Țaranul, care a ajuns aceste două, poate maî tîrziu să pri-

mească a fi și sluşbaș al satului, dar nici decît înainte de a fi ajuns să-și asigure viitorul lui și și-ar fi așezat prunci cum se cade.

Cei ce altcum fac, fac păcat neiertat, își istovesc puterile, își mîncă cîntea și averea, și ajung de rîsul și de batjocura consătenilor lor, tocmai atunci, cînd ar aștepta mai mult să fie cinstiți. Puțini vor fi dintre primarii satești, ca primarul din Briznic, care mai anii trecuți a zis pretorului: «*Iatăți domnule pecetu*», eu mă duc unde mă chiamă datoria și cîntea steagului».

Din contră slăbiciunile omenești îi fac pe mulți să rîvnească spre mări deșerte, să străbată între domni și neținînd seamă de venitul lor, cheltuesc nebunește alătura cu jucății, pădurarii și alții de felul lor, cari toți au plăți mai mari și cari în urma urmelor dacă fac datorii, puțin le pasă, căci casa la cei mai mulți e ca a melcului, iar alte dobitoace nu prea au obiceiul să le adune în dreptul curții și casei închiriate.

Zilele de lucrul cîmpului domnul primar le petrece la «*porunci*» anume iscodite de oblăduitorii cercurilor, economia rămîne înapoiată, holda secerată mai tîrziu «*de clacă*», finul muiat de ploii și de vremii și doi trei ani sînt de ajuns ca din omul de încredere al sătenilor să ajungă coada lăturenilor.

Dedat zilnic la iscălitul teancurilor de hîrtii pe cari i-le pune notarul sub nas, fără să știe ce subscie, să dedă și la iscălitul de «*cambii*», iacă așa ca martor la unul și la altul, de a cărui prietenie are omul lipsă, și cînd să trezește că nu a fost martor ci a chezășuit cu averea sa, pacosfea se desvălește în toată greutatea.

Fiți decî cu luare aminte, fraților țărani, la spusele aceste ale noastre, cari isvorăsc din o inimă, care bate cu toată dragostea și căldura pentru voi, și nu vă lăsați să vă amăgească șerpele deșertăciunii.

Feriți-vă cît vă stă în putință de îmbulzeala după slujbe satești, lăsați domnia aceasta pe cîte un an, doi, la oamenii mai trecuți în vîrstă, procopsiți în avere, cari și-au așezat și crescut prunci, la cei ce au mai multă învățătură de viață, pe cari nu-î vor putea amăgi domni să-și schimbe portul și traiul simplu, nici nu-î vor duce pe ghiață să iscălească «*cambii*» cari sînt începutul perîrei.

Unchiașul.

CE SĂ NU FACEM?

De-am ști și voi să facem numai ce e bine și folositor, cine ar fi ca noi? Durere însă! Noi prea adese-orî nu facem ce ar trebui să facem și făcăm ce ar fi să nu facem. De aici apoi năcazurî, lipse, sărăcie, nefericire.

Nu voiu înșira aici toate relele de cari ar trebui să ne ferim. O parte mare din ele toți le știm. Toți știm poruncile dumnezeeshi, în cari ni-se spune:

să nu ai Dumnezei străini,
 să nu iaî numele lui Dumnezeu îndeșert,
 să nu ucizi,
 să nu curvești,
 să nu furi,
 să nu mărturisești strîmb,
 să nu pofteshi ce este al altuia!

Cei mai mulți știm că:

nu e bine să fim trufași,
 nici pismătareși,
 nici lacomi,
 nici aplicați spre minie,
 nici risipitori,
 nici leneși.

Și mai știm noi și altele, de cari ar trebui să ne ferim ca de foc; dar nu ne ferim.

De astădată voiu scoate mai înadins la iveală trei lucruri, cari ar trebui să nu le facem și cari pretutindenî, dar mai ales la sate, sînt piedeci mari în calea bunăstării noastre. Anume: *fala, nechibzuita întrebuințare a timpului și beuturile.*

1. De cînd cu drumurile de fer am venit în atingere mai deaproape cu neamuri străine și de cînd ne-au năpădit bum-bacul, giolgiurile, cartoanele, postaturile ș. a., — de atunci cînepa, îmul și lîna nu se mai lucră ca odinioară și luxul sau *fala în îmbrăcăminte* a început să zdruncinē temelia bunăstării noastre.

Astăzi săracul se întrece cu bogatul în cumpărături și pu-tinî se gîndesc că fala cu care ne-am obicinuit este una din pricinile de căpetenie ale sărăcirii noastre. Fala aceasta, bat-o D-zeu, scoate din fiecare casă zeci și sute, din fiecare comună mîi, iar dela toți Româniî milioane, multe milioane în fiecare an.

O lecuire a acestuî rău mare s'ar putea face numai întor-cîndu-ne la bunele noastre obiceiuri din trecut. Harnicile și destoinicile noastre femeî să țină cu îndărătnicie la cultivarea

cînepii și a inului, la lucrarea lînii, la tors, țesut și cusut, să se ferească de țăsături străine și de fală și să ferească și pe fiii-cele lor de acești demoni răi.

2. *Nechibzuita întrebuințare a timpului* este deasemenea un rău cu urmări nespuse de păgubitoare. Peste tot la noi timpul nu se știe prețui îndeajuns, și cu deosebire timpul iernii este, mai cu seamă pentru o mare parte a bărbaților dela sate, un timp de neîntreruptă nelucrare.

Până cînd nu vom folosi mai bine și acest timp, lucrînd și cîștigînd — măcar hrană sufletească — până atunci slabă nădejde de mai bine.

Dar rău mare e că la noi se mai prăznuiesc cu nelucrare multe zile chiar și peste vară, și anume zile, cari biserica nu ne îndatorește să le ținem. Aceste zile, numite și sărbători *opăcite*, ar trebui să nu se mai prăznuiască cu nelucrare. În felul acesta am putea lua pildă dela alte neamuri, cari s'au restrîns numai la sărbătorile poruncite de biserică.

Dacă am putea să socotim în bani pagubele pricinuite de nechibzuita întrebuințare a timpului, — am vedea, că ele se ridică, ca și cele pricinuite de fală, la zeci și sute în fiecare casă, la mii în fiecare comună și la milioane pentru poporul nostru întreg.

Datorința avem așadară, ca și pe această cale să o sucim înspre mai bine.

3. Nu totdeauna și nu în toate casele se face cea mai bună întrebuințare de *beuturi*. De aceea beuturile pe mulți îi împiedecă de a înainta în avere, pe alții îi calicesc, iar altora le sapă mormîntul, după ce adesea le-a omorît și sufletul.

Îndeosebi obiceiul: de a bea în cîrciume, de a face ospețe zile dearîndul, apoi chiar și pomenile și botezurile cu beuturi nu se mai potrivesc pentru timpurile grele în cari trăim.

Multe din aceste obiceiuri au fost cu totul părăsite de alte popoare și urmarea este, că ele au început să deie înainte pe toate cărările.

E timpul deci, ca și noi să începem o viață nouă: *cu cumpăt, cu trezvie și păstrînd*, pentru că:

A trăi cu trezvie este, cum se zice în evanghelie, a umbla ziua, și celce umblă ziua nu se va potigni.

Cumpătul în toate ne ține sănătoși și sănătatea, cum se știe, este bunul cel mai mare.

Păstrarea sau *cruțarea* e mama norocului; celui păstrător D-zeu îi dă de toate.

Săteanul.

CHIPURILE NOASTRE.

Vasile Alexandri. Dăm în acest număr al gazetei noastre chipul lui V. Alexandri — marele scriitor al neamului românesc a căruia viață o vom povesti în numărul viitor, — de oarece în acest număr e prea mare îmbulzeală.

La pășune se chiamă al doilea chip — care e numai o fotografie după chipul celui mai mare și mai iscusit zugrav al neamului nostru, care se chiamă *Nicolae Grigorescu* și care după o viață bogată în făpturile măiestriei sale își trăiește astăzi bătrânețele la Cîmpina în Țara românească. Chipurile zugrăvite de dînsul dau pe pînză icoane din viața poporului dela țară, pentru că și dînsul ca toți oamenii cumiți de astăzi își dă seama că e dator să-și îndrepte privirile asupra țărânilor noastre.

ȘTIRI.

Din Constantinopol vin mereu știri, că sultanul Turciei Abdul Hamid să află încă greu bolnav, în toată clipa i-se poate aștepta moartea. Încă înaintea sfintelor sărbători murise domnitoriul Persiei: Șahul Musafier Eddin; în locul lui mai marii statului recunoscură pe Mohamed Ali Marza de șah, care își și ocupă în zilele acestea tronul.

În Rusia bîntue de cîteva luni o foamete grozavă, mai multe mii de oameni au murit, lipsiți de nutreminț.

În unele spitaluri din țara noastră să folosiau beuturile spirituoase (alcoholice) de leac regulat pentru morboși; ministrul a dat în zilele trecute un ordin, prin care oprește orice beutură spirituoasă din spitaluri.

În comuna *Săliște*, de lângă Sibiiu, în fiecare Duminecă se țin cuvîntări poporului (sau prelegeri populare cum se mai numesc) în cari se dau povețe folositoare sătenilor. Cea dintîi prelegere a ținut-o dl protopop de acolo despre felul cum se pot asigura vitele. A doua Duminecă a vorbit dl profesor *Ioan Lupăș* din *Sibiiu* despre istoria neamului nostru.

Amintim aceasta ca să se îndemne toți cărturarii noștri dela sate și să povățuiască poporul în toate trebile lui.